

Η Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 σχετικά με την καταπολέμηση της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και η ενσωμάτωσή της στο εθνικό δίκαιο

Δημήτρης Χρ. Αναστασόπουλος

Δικηγόρος Αθηνών, ΜΔ Ποινικών Επιστημών

I. Εισαγωγή

Με το Ν.4689/2020 (ΦΕΚ Α103/27-5-2020) ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Στόχος της Οδηγίας είναι η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, η οποία επεκτείνεται όχι μόνο στη διαχείριση των πιστώσεων του προϋπολογισμού της αλλά και σε όλα τα μέτρα που επηρεάζουν αρνητικά ή που απειλούν να επηρεάσουν αρνητικά τα στοιχεία ενεργητικού της Ένωσης, καθώς και εκείνα των κρατών μελών, εφόσον τα μέτρα αυτά σχετίζονται με τις πολιτικές της Ένωσης¹. Επισημαίνεται, δε, ότι η ενωσιακή πολιτική στον τομέα ποινικής προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης έχει ήδη αποτελέσει επί μακρών αντικείμενο συζήτησης και νομοθετικών πρωτοβουλιών.

Ειδικότερα, ήδη από το 1976 η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είχε επεξεργασθεί ένα σχέδιο συνθήκης των κρατών μελών, βάσει της οποίας θα αναθεωρούνταν οι ιδρυτικές συνθήκες προς την κατεύθυνση της οργάνωσης, σε κοινοτικό επίπεδο, της δίωξης των παραβιάσεων του κοινοτικού δικαίου στον τομέα της ποινικής προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας². Το σχέδιο αυτό τελικά δεν ολοκληρώθηκε και μετά από πολλά χρόνια, και κάποιες ακόμα πρωτοβουλίες που ελήφθησαν στην κατεύθυνση αυτή³, το 1995 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέθεσε σε μια ομάδα επιστημόνων τη διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας ενός ενιαίου ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου. Η προσπάθεια αυτή κατέληξε το 1996 σε κάποιες προτάσεις ευρωπαϊκών ποινικών διατάξεων που αποτέλεσαν το πρώτο σχέδιο του «Corpus

---

1. Σκέψη 1 της Οδηγίας.

2. Π.Ν.Στάγκος, Η ορθή νομική βάση για τη θέσπιση του Corpus Juris υπό τους όρους της συνθήκης ίδρυσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Υπερ1999/1123, σελ.1129.

3. Βλ. αναλυτικά σκέψη 2 της Οδηγίας.

Juris ποινικών διατάξεων για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης», ενώ το δεύτερο σχέδιο κατετέθη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1999⁴. Εν τέλει, και μετά την αποτυχία διαφόρων πολιτικών προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης⁵, αποφασίστηκε η λύση της πιο συστηματικής ενοποίησης με την υιοθέτηση ενός συστήματος άμεσης προστασίας, μέσω της θέσπισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο ειδικών ποινικών κανόνων, άμεσα εφαρμόσιμων σε όλα τα κράτη-μέλη.

Για να εξασφαλιστεί, δηλαδή, η εφαρμογή της ενωσιακής πολιτικής στον τομέα αυτό κρίθηκε «άκρως απαραίτητο»⁶ να συνεχιστεί η προσέγγιση των ποινικών δικαίων των κρατών μελών με τη συμπλήρωση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, που παρέχεται βάσει του διοικητικού και αστικού δικαίου, έναντι των πλέον σοβαρών περιπτώσεων απάτης στο πεδίο αυτό, και την παράλληλη αποφυγή των αντιφάσεων τόσο εντός όσο και μεταξύ των εν λόγω τομέων του δικαίου. Αυτήν ακριβώς τη φιλοδοξία επιδιώκει να εκπληρώσει η Οδηγία 2017/1371, η οποία ενσωματώθηκε προσφάτως στο εθνικό δίκαιο με το Ν.4689/2020.

II. Η Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371

Η δημιουργία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μιας «μεγάλης ευρωπαϊκής αγοράς χωρίς σύνορα» παρέχει την ευκαιρία τέλεσης στο έδαφος πολλών κρατών-μελών εγκλημάτων κατά των οικονομικών συμφερόντων της. Για το λόγο αυτό, ως ήδη αναφέρθηκε, η προσπάθεια της Ένωσης να προωθήσει κοινές ουσιαστικές ποινικές διατάξεις στα κράτη-μέλη της έχει μακρά ιστορική πορεία. Μετά από διαδοχικές προσπάθειες, η Οδηγία αντικατέστησε (άρθρο 16) τη Σύμβαση για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 26ης Ιουλίου 1995 (Σύμβαση PIF), η οποία είχε καταρτισθεί βάσει του άρθρου Κ3 της ΣΕΕ⁷.

Η Οδηγία επίσης τελεί σε άμεση λειτουργική συνάφεια με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2017, «σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας

4. Αθ.Συκιάτου-Ανδρουλάκη, Νέες εξελίξεις στην ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: τα δύο σχέδια του Corpus Juris και η προοπτική μετά τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, ΠοινΧρ 2000/389.

5. Α.Περιστεράκη, Τα οικονομικά εγκλήματα κατά της Ευρωπαϊκής Κοινότητας – Corpus Juris, ΠοινΔικ2002/204.

6. Σκέψη 3 της Οδηγίας.

7. Συναφή με τη Σύμβαση PIF ήταν και τα Πρωτόκολλα της 27ης Σεπτεμβρίου 1996, της 29ης Νοεμβρίου 1996 και της 19ης Ιουνίου 1997. Το σύνολο των κανονιστικών αυτών κειμένων αποτελούσαν τον αμέσως προηγούμενο σημαντικό σταθμό στην προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να θέσει τους ελάχιστους ουσιαστικούς ποινικούς κανόνες για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της, και είχαν κυρωθεί στη χώρα μας με τον Ν.2803/2000.

για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας»⁸, καθώς τα αδικήματα που προβλέπει αποτελούν το κεντρικό σημείο αναφοράς και για την οριοθέτηση της συντρέχουσας με αυτή των εθνικών αρχών καθ' ύλην αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας⁹. Σε ό,τι αφορά το εύρος της εμβέλειάς της, επιδιώκει πλέον να καταλάβει όλους τους άμεσους ή έμμεσους πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όλα τα περιουσιακά της στοιχεία. Ειδικότερα, στο άρθρο 2 παρ.1 ορίζονται τα «οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης» ως το «σύνολο των εσόδων, δαπανών και στοιχείων ενεργητικού που καλύπτονται, αποκτώνται μέσω ή οφείλονται: i) στον προϋπολογισμό της Ένωσης, ii) στους προϋπολογισμούς των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης που έχουν ιδρυθεί δυνάμει των Συνθηκών ή στους προϋπολογισμούς των οποίων αυτά ασκούν άμεσα ή έμμεσα τη διαχείριση και εποπτεία». Έτσι, οριοθετείται το προστατευτέο με τις διατάξεις της έννομο αγαθό κατά τρόπο ευρύτερο από αυτόν με τον οποίο η ελληνική έννομη τάξη οριοθετεί τα έννομα αγαθά της ιδιοκτησίας και περιουσίας στις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, αφού στην έννοια των ενωσιακών οικονομικών συμφερόντων εντάσσονται ακόμη και πρόστιμα που επιβάλλονται από την Επιτροπή κατά την εφαρμογή του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού ή συνεισφορές που οφείλονται από τρίτα κράτη στο πλαίσιο της υλοποίησης κοινών προγραμμάτων με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ακόμα, η Οδηγία επιδιώκει την ποινικοποίηση και τρόπων προσβολής των συμφερόντων της, οι οποίοι βαίνουν πέραν του πεδίου που οριοθετούν τα άρθρα 375, 386 και 390 ΠΚ.

Συγκεκριμένα, στα άρθρα 3 και 4 της Οδηγίας ορίζονται τα ποινικά αδικήματα που επιδιώκει να θεσπίσει ο ενωσιακός νομοθέτης, με προεξέχον αυτό της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, εφόσον διαπράττεται από πρόθεση. Στο άρθρο 3 παρ.2 παρατίθενται οι πράξεις που θεωρούνται απάτη εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και σχετίζονται με ποινικά κολάσιμες συμπεριφορές που εντάσσονται στο πλαίσιο της λεγόμενης «ευρωπαϊκής»¹⁰, είτε αφορούν δαπάνες που σχετίζονται ή όχι με προμήθειες είτε αφορούν τα έσοδα που προκύπτουν από τους ίδιους φόρους ΦΠΑ ή πέραν αυτών. Περαιτέρω, στο άρθρο 4 παρ.1 ορίζεται ότι πρέπει να συνιστά αδίκημα η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με αντικείμενο περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα από τα ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από την Οδηγία. Εν συνεχεία, στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου προβλέπονται τα αδι-

8. Με το Ν.4596/2019 τέθηκαν σε εφαρμογή διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2017, «σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας» και προβλέφθηκαν τα κριτήρια για την επιλογή του Έλληνα Ευρωπαίου Εισαγγελέα.

9. Μ.Καϊάφα-Γκμπάντι, Το σχέδιο νόμου για την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 αναφορικά με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, ΠοινΔικ2018/849, Ι.Ναζίρη, Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελική Αρχή, σε Τόμο «Οικονομικό Έγκλημα & Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα», εκδόσεις Δίκαιο & Οικονομία, Π.Ν.Σάκκουλας, Αθήνα 2014, σελ.1002επ.

10. Μ.Καϊάφα-Γκμπάντι, Το έγκλημα της «ευρωπαϊκής», σε Τόμο «Οικονομικό Έγκλημα & Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα», ο.π., σελ.494επ.

κήματα της παθητικής και ενεργητικής δωροδοκίας, όταν τελούνται κατά τρόπο που ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, και στην παρ.3 το αδίκημα της υπεξαίρεσης. Ως υποκείμενο των ως άνω αδικημάτων μπορεί να είναι «δημόσιος λειτουργός», ως ορίζεται στην παρ.4 (είτε ως «υπάλληλος της Ένωσης είτε ως «κρατικός υπάλληλος»).

Στα άρθρα 6, 7 και 9 της Οδηγίας προβλέπεται η ευθύνη των νομικών προσώπων και οι κυρώσεις για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, ενώ στο άρθρο 8 ορίζεται ως επιβαρυντική περίπτωση η τέλεση ενός εκ των προβλεπομένων αδικημάτων της Οδηγίας στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης. Το άρθρο 10 καθιερώνει ως παρεπόμενη ποινή τη δέσμευση και δήμευση των οργάνων τέλεσης των ως άνω αδικημάτων και των προϊόντων αυτών και το άρθρο 12 την υποχρέωση των κρατών μελών για τη θέσπιση προθεσμιών παραγραφής για επαρκές χρονικό διάστημα μετά την τέλεση των αξιόποινων πράξεων, ώστε να καθίσταται δυνατή η αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη των εν λόγω πράξεων.

Σημαντικό ζήτημα που έχει απασχολήσει έντονα και τη θεωρία¹¹ είναι η δικαιοδοσία για τη δίωξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στην Οδηγία. Στο άρθρο 11 προβλέπεται ότι κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να θεμελιώσει τη δικαιοδοσία του όταν το αδίκημα διαπράττεται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει εντός της επικράτειας του ή όταν ο δράστης είναι υπήκοός του, καθώς και όταν ο δράστης υπόκειται στον κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης κατά το χρόνο τέλεσης του αδικήματος. Επίσης, όπως προβλέπεται στην παρ.3, κάθε κράτος μέλος δύναται να επεκτείνει τη δικαιοδοσία του όταν ο δράστης έχει τη συνήθη κατοικία του στην επικράτεια του, όταν το ποινικό αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στην επικράτεια του και όταν ο δράστης είναι υπάλληλος του που ενεργεί υπό την υπηρεσιακή του ιδιότητα. Στα πλαίσια, δε, της διερεύνησης και άσκησης της δικαιοδοσίας των κρατών μελών, σύμφωνα με το άρθρο 15 τα κράτη μέλη, η Eurojust, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και η Επιτροπή (OLAF) οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους, κατ'εφαρμογή και της αρχής της ευρωπαϊκής εδαφικότητας¹².

Τέλος, στο άρθρο 18 της Οδηγίας προβλέπεται η ετήσια υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή σχετικά με τα εν λόγω ποινικά αδικήματα, ώστε εν συνεχεία η τελευταία να αξιολογεί τις επιπτώσεις της μεταφοράς της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών.

11. Δ.Σπινέλλη, Το Corpus Juris για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Υπερ1999/3, σελ.15επ., Ι.Μανωλεδάκη, Προβληματισμοί για τη συγκρότηση ενός ενιαίου ευρωπαϊκού ποινικού δικαστικού χώρου, Υπερ1999/1091, Π.Ν.Στάγκο, ο.π., σελ.1127.

12. Α.Περιστεράκη, ο.π., Αθ.Συκιώτου-Ανδρουλάκη, ο.π., σελ.396.

III. Ο Ν.4689/2020 για την ενσωμάτωση της Οδηγίας στο Εθνικό Δίκαιο

Με καθυστέρηση ενός περίπου έτους¹³, η Οδηγία 2017/1371 ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με το Ν.4689/2020. Όπως αναφέρεται σχετικά στην Αιτιολογική Έκθεση του νόμου, ο νομοθέτης, ανάμεσα στις περισσότερες επιλογές που είχε για την ενσωμάτωση της Οδηγίας στην ελληνική έννομη τάξη επέλεξε την υιοθέτηση ενός σύνθετου μοντέλου αποτελούμενου από: α) διατάξεις με τις οποίες θα εξομοιώνεται καταρχήν η ποινική προστασία της ενωσιακής περιουσίας προς αυτήν της ελληνικής δημόσιας περιουσίας και θα υπάγεται στο ίδιο νομικό πλαίσιο, ώστε για τις προσβολές της πρώτης να εφαρμόζονται εφεξής, όπως και για τις προσβολές της ελληνικής δημόσιας περιουσίας, οι υφιστάμενες διατάξεις του Π.Κ. ή του Ε.Τ.Κ. (ανάλογα με το είδος του προσβαλλόμενου περιουσιακού στοιχείου), β) επικουρικές διατάξεις που θα έχουν ως στόχο να καλύψουν προσβολές των ενωσιακών οικονομικών συμφερόντων, μη καταλαμβανόμενες από το υφιστάμενο προστατευτικό πλαίσιο των άρθρων 375, 386, 386Α, 386Β και 390 Π.Κ. και οι οποίες θα εφαρμόζονται μόνο σε περίπτωση που δε θεμελιώνεται βαρύτερη ευθύνη βάσει των διατάξεων του Π.Κ. και γ) διατάξεις που θα καλύπτουν τις υπόλοιπες απαιτήσεις της Οδηγίας, ως προς την ποινικοποίηση συμπεριφορών, όπως της διασυνοριακής απάτης σχετικά με τον ΦΠΑ, όπου λόγω των ιδιομορφιών του ρυθμιστέου αντικειμένου είναι αναγκαία η διάπλαση νέων ρυθμίσεων, οι οποίες δεν μπορεί να έχουν επικουρικό χαρακτήρα, αλλά θα πρέπει να υπερισχύουν ακόμη και σε περίπτωση συρροής.

Στα άρθρα 22, 23, 24 και 25 ορίζονται τα ποινικά αδικήματα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τα άρθρα 3 και 4 της Οδηγίας. Ειδικότερα, στο άρθρο 22 προβλέπονται τα αδικήματα της δωροληψίας και δωροδοκίας υπαλλήλου σχετικά με τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης¹⁴, με αντίστοιχη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 235 και 236 Π.Κ. Στα άρθρα 23 και 24 προβλέπονται τα πιο κοινά αδικήματα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε., ήτοι η διασυνοριακή απάτη σχετικά με τον ΦΠΑ και επικουρικές διατάξεις για την ποινική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε. αντίστοιχα, που αφορούν περιπτώσεις όπως πχ οι επιδοτήσεις. Συγκεκριμένα στο άρθρο 24 θεσπίζονται τέσσερις επικουρικές ποινικές διατάξεις, κατ'αντιστοιχία με τις τέσσερις νομοτυπικές περιγραφές αδικημάτων που περιέχονται στο άρθρο 3 παρ.2 στοιχεία α', β' και γ', καθώς και στο άρθρο 4 παρ.3 της Οδηγίας. Οι επικουρικές αυτές διατάξεις έχουν ως στόχο να καλύψουν προσβολές των ενωσιακών οικονομικών συμφερόντων, οι οποίες ενδεχομένως δεν καταλαμ-

13. Σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας τα κράτη μέλη όφειλαν να την ενσωματώσουν στο εθνικό τους δίκαιο μέχρι τις 6-7-2019.

14. Βλ. σχετικά με τα εν λόγω αδικήματα Μ.Καϊάφα-Γκμπάντι, Η ποινική καταστολή της δωροδοκίας των υπαλλήλων της Ένωσης και των κρατών μελών της στο εθνικό δίκαιο, σε Τόμο «Οικονομικό Έγκλημα & Διαφθορά στο Δημόσιο Τομέα», ο.π., σελ.709επ.

βάνονται από το υφιστάμενο προστατευτικό πλέγμα των άρθρων 375, 386, 386Α, 386Β και 390 ΠΚ, αλλά επιβάλλεται να ποινικοποιηθούν δυνάμει των προαναφερόμενων διατάξεων της Οδηγίας. Έτσι, η τυποποίηση της παρ.1 αποβλέπει πρωτίστως στην ποινική προστασία όλων των περιουσιακών στοιχείων της Ε.Ε. τα οποία διατίθενται χωρίς λήψη άμεσης και ισάξιας αντιπαροχής, στην ποινικοποίηση της ζημιογόνας παράστασης αναληθών ή της παρασιώπησης αληθών πληροφοριών και στην ποινικοποίηση ζημιογόνων πράξεων ακόμη και όταν δεν συντρέχει ή δεν αποδεικνύεται πρόκληση πλάνης σε συγκεκριμένο τρίτο πρόσωπο¹⁵. Η τυποποίηση της παρ.2 αποβλέπει κυρίως στην ποινική προστασία όλων των περιουσιακών στοιχείων της Ε.Ε., τα οποία δαπανώνται για την κτήση αγαθών και υπηρεσιών, ακόμα και όταν αυτά μεταβιβάζονται ενδεχομένως κατά κυριότητα σε αντισυμβαλλόμενους της Ε.Ε.. Η τυποποίηση της παρ.3 αποβλέπει κυρίως στην ποινική προστασία όλων των εσόδων της Ε.Ε., ακόμα και όταν αυτά δεν εμπίπτουν στην έννοια της «περιουσίας», όπως αυτή οριοθετείται κατά την ερμηνεία του άρθρου 386 ή 386Α ΠΚ. Τέλος, η τυποποίηση της παρ.4 αποβλέπει κυρίως στην ποινική προστασία όλων των πόρων και στοιχείων ενεργητικού της Ε.Ε., ακόμη και όταν αυτά δεν εμπίπτουν στην έννοια της «περιουσίας», όπως αυτή οριοθετείται κατά την ερμηνεία του άρθρου 390 Π.Κ., στην ποινικοποίηση ζημιογόνων διαχειριστικών πράξεων, ακόμη και όταν αυτές δεν φέρουν εξωτερικό αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα και στην ποινικοποίηση πράξεων «ιδιοποίησης» ή αθέμιτης εκμετάλλευσης, εκ μέρους διαχειριστών των ενωσιακών οικονομικών συμφερόντων, κάθε είδους περιουσιακών στοιχείων της Ε.Ε.

Τέλος, στο άρθρο 25 προβλέπεται, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.1 της Οδηγίας, ότι τα αδικήματα των άρθρων 23 και 24, εφόσον στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε. ή συνδέονται με την προσβολή αυτών, συνιστούν βασικά αδικήματα κατά την έννοια του άρθρου 4 του Ν.4557/2018 για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, ενώ στο άρθρο 26, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ.4 της Οδηγίας, προβλέπεται η αυτεπάγγελτη δίωξη των αδικημάτων των άρθρων 23 και 24, καθώς και των αδικημάτων των άρθρων 375, 386, 386Α, 386Β και 390 Π.Κ., εφόσον στρέφονται κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε. Επίσης, στην παρ.2 του ίδιου άρθρου καθιερύεται δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων για τα ως άνω αδικήματα στις περιπτώσεις που τελούνται στην αλλοδαπή από ημεδαπό, ακόμα και αν η πράξη δεν είναι αξιόποινη, με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της, κατά τους νόμους της χώρας στην οποία τελέσθηκε ή δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ.3 του άρθρου 6 του Π.Κ. Τέλος, στην παρ.4 ορίζεται ότι σε όσες περιπτώσεις αποτελεί επιβαρυντική κατάσταση η τέλεση των αντίστοιχων αδικημάτων κατά του ελληνικού δημοσίου, θα αποτελεί ομοίως επι-

15. Αναλυτικότερα για το αδίκημα της «ευρωπαϊκής» βλ. Αθ.Συκιάτου-Ανδρουλάκη, ο.π., σελ.394, Μ.Καϊάφα-Γκμπάντι, Το ευρωπαϊκό εγχείρημα διαμόρφωσης κοινών ποινικών κανόνων – Οι ουσιαστικές διατάξεις του «Corpus Juris» κατά το νέο τροποποιημένο σχέδιο των προτάσεων της Φλωρεντίας, σε Πρακτικά Συνεδρίου Ε.Ε.Π. 2001, εκδόσεις Αντ.Σάκκουλα 2001, σελ.80επ., Δ.Σπινιέλλη, ο.π., σελ.4επ.

βαρυντική περίπτωση η τέλεση των ίδιων αδικημάτων και εφόσον στρέφονται άμεσα κατά του νομικού προσώπου της Ε.Ε. ή του νομικού προσώπου οργάνων και οργανισμών της Ε.Ε. που ιδρύθηκαν με βάση τις Συνθήκες της Ε.Ε. (α.216 παρ.4, α.386 παρ.2, α.390 παρ.2 Π.Κ. κλπ).

Ο Ν.4689/2020 έχει τεθεί σε ισχύ από τις 27-5-2020 και είναι βέβαιο ότι θα αποτελέσει αντικείμενο συνεχούς επιστημονικού διαλόγου και παρακολούθησης, καθώς είναι η πρώτη φορά που θεσπίζονται τέτοιας έκτασης διατάξεις ουσιαστικού «ενωσιακού» ποινικού δικαίου, με αντίστοιχη διεύρυνση της δικαιοδοσίας των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων.

IV. Επίμετρο

Όσο γίνονται βήματα προς την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόσο ο ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος θα δίνει νέες «ευκαιρίες» για την τέλεση αξιόποινων πράξεων που θα ξεπερνούν τις παραδοσιακές μορφές οικονομικής εγκληματικότητας. Αυτό είναι κατανοητό και αναμενόμενο και για αυτό αναζητούνται συνεχώς ενιαία μέτρα για τη δίωξη των φαινομένων αυτών. Ήδη η Ε.Ε. έχει εξοπλιστεί με σειρά νομοθετικών κειμένων, με πιο πρόσφατο την παρούσα Οδηγία, αλλά και με υπερεθνικά όργανα, όπως η Eurojust, η OLAF και η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Η θέσπιση πλέον κοινών διατάξεων ουσιαστικού ποινικού δικαίου στα κράτη μέλη δημιουργεί τις προϋποθέσεις για αποδοτικότερη λειτουργία των ήδη υπάρχοντων θεσμών και οργάνων με σκοπό την επιτυχέστερη αντιμετώπιση της εγκληματικότητας εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε. Το κατά πόσο θα επιτευχθεί η εναρμόνιση όλων αυτών στην πράξη, ώστε να αποδίδουν πρακτικά αποτελέσματα, μένει να αποδειχθεί. Ωστόσο, είναι η πρώτη φορά, μετά από πλέον από σαράντα χρόνια που διεξάγεται η σχετική συζήτηση, που γίνονται σημαντικά βήματα προς ένα ενωσιακό ποινικό δίκαιο. Και είναι βέβαιο ότι μόλις ξεκινάει η επιστημονική συζήτηση για τα δογματικά, ουσιαστικά και δικονομικά ζητήματα που αναφύονται στον τομέα αυτό.